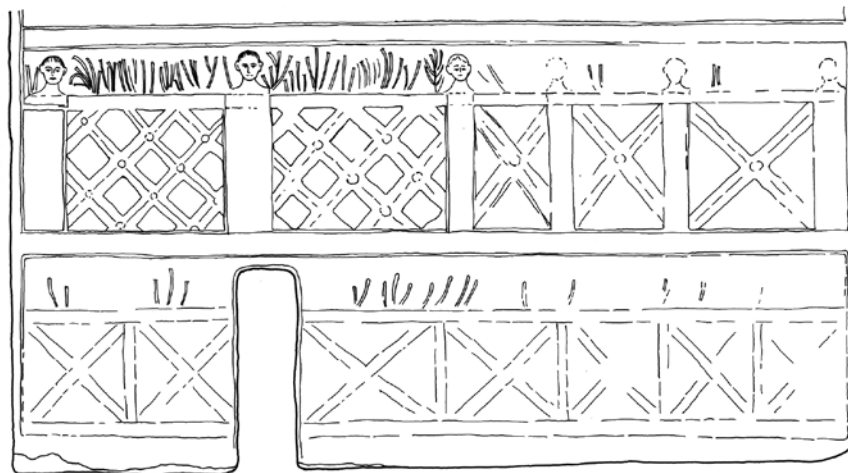

„ВИЗАНТИЈА И ВИЗАНТИЈСКИ
СВЕТ – 324 – 2024 – ОД ВИЗАНТИОНА
КА КОНСТАНТИНОПОЉУ
И НОВОМ РИМУ”

“BYZANTIUM AND THE BYZANTINE
WORLD 324 – 2024 FROM
BYZANTIUM TO CONSTANTINOPLE
AND NEW ROME”

Зашли смо у трећу деценију окупљања истакнутих византолога у славном граду Нишу, све захваљујући Граду Нишу, Универзитету у Нишу, Епархији Нишкој и Нишком културном центру. После 23 године, инспирисани речима академика Дејана Медаковића изговорене на отварању нашег првог окупљања далеке 2002. године, можемо закључити да смо испунили тада зацртан циљ - симпозијум Ниш и Византија профилисан је у угледни међународни конгрес византолога. Нема истраживача који за свој рад не користи сазнања која су сабрана у 23. тома зборника радова „Ниш и Византија“. Међународни конгрес византолога „Ниш и Византија“ је још једно културно добро које треба уврстити у богату културну ризницу града Ниша.

Император Константин Велики рођен је у Нишу, зато град Ниш има право и обавезу да светску научну и ширу јавност подсећа на значајне датуме који су везани за Константина Великог, потоњег светог цара Константина. Ове године подсећамо да је прошло 1700 година од тренутка када је Константин Велики почео изградњу нове престонице на

We have entered the third decade of the gathering of prominent Byzantologists in the famous Niš city, all thanks to the City of Niš, the University of Niš, the Eparchy of Niš and Niš Cultural Center. After 23 years, inspired by the words of academician Dejan Medaković, spoken at the opening of our first gathering back in 2002, we can conclude that we have fulfilled the goal set at that time - Niš and Byzantium Symposium has become respected international congress of Byzantologists. There is no researcher who does not use the knowledge collected in 23 volumes of Niš and Byzantium Proceedings for his work. The International Congress of Byzantologists Niš and Byzantium is another cultural asset that should be included in the rich cultural treasury of Niš city.

Emperor Constantine the Great was born in Niš, that is why Niš has the right and obligation to remind the scientific and general world public of significant dates related to Constantine the Great, the later Holy Emperor Constantine. This year, we remind you that 1700 years have passed since Constantine the Great began the construction of a new capital on the site of the old and small Greek city of Byzantium: “Byzantium

Fig. 1 Dr. Miša Rakocija, introductory speech, opening of the Symposium Niš and Byzantium XXIII

Сл. 1 др Миша Ракоција, уводна реч, отварање симпозијума Ниш и Византија XXIII

месту грчког старог и невеликог града Византиона: „Византија и византијски свет / 324-2024 - од Византиона ка Константинопољу и Новом Риму“.

Новембра месеца 324. године Константин је званично почео изградњу нове престонице. Догодило се то одмах после победе над Лицијијем, чиме је исток дошао под Константинову власт, али и Наисус који је до тог тренутка држао Лициније. Само за шест година саграђене су прелепе грађевине и стари Византион је био спреман да 11. маја 330. године буде обављена инаугурација у нову престоницу Ромеја, Константинопољ - Нови Рим.

Чини се да на свету нема бољег стратегијског, саобраћајног и трговачког места од простора где је био стари Византион, за који се визионарски одлучио Константин Велики. Оснивање Константинопоља - Новог Рима, од огромног је значаја за светску

and byzantine world/324-2024 - from Byzantion to Constantinople and the New Rome”.

In November 324, Constantine officially began the construction of the new capital. It happened immediately after the victory over Licinius, which brought the east under Constantine's rule, as well as Naissus, which had been held by Licinius until that moment. In just six years, beautiful buildings were built and the old Byzantium was ready for the inauguration of new Roman capital, Constantinople - the New Rome, on May 11, 330.

It seems that there is not any better strategic and trading destination in the world than the area where the old Byzantium was, which was chosen by the visionary Constantine the Great. The founding of Constantinople - the New Rome is of great importance for world history and European civilization, which from that moment took a new direction. (fig.1)

Cities and their inhabitants are responsible for the civilizational, artistic or cultural development of any nation or state. The Byzantines did not

Fig. 2 Blessing of Archbishop of Niš Mr. Arsenije
Сл. 2 благослов Митрополита нишког Арсенија

историју и европску цивилизацију која је од тог тренутка кренула новим правцем. (сл.1)

За цивилизацијски, уметнички или културни развој сваког народа или државе, заслужни су градови и њихови житељи. Византинци нису заборавили Аристотелове речи да у градовима грађани треба да буду, не само сигурни, већ и срећни. Сигурни бедеми градова објединили су духовну и интелектуалну елиту као носиоце развоја и напретка друштва. Оног тренутка када градови нестану, сваки напредак је заустављен. Константин Велики је то добро знао. Зато је свој родни град, бележи анонимни царев биограф: „Константин ... рођен у граду Наисусу и ту васпитаван, овај град је касније величанствено украсио“. Нешто касније, Приск

forget Aristotle's words that citizens should be not only safe, but also happy in the cities. The safe ramparts of the cities united the spiritual and intellectual elite as carriers of the development and progress of society. The moment the cities disappear all progress is stopped. Constantine the Great knew this well. That is why Constantine the Great, who was born and brought up in Naissus „decorated this city – his hometown magnificently later“, as it was noted by the emperor's anonymous biographer. Later, Priscus passed through Naissus in 448 and recorded: „They say that the founder of Naissus was Constantine, who also built a city on the site of Byzantium, naming it after himself.“ The role of Constantine in the construction of Naissus is overemphasized by

Fig. 3 Vice-rector Prof. Dr. Jovan Stepanović, welcoming speech on the behalf of the University of Niš
Сл. 3. Проректор проф. др Јован Степановић, поздравна реч испред Универзитета у Нишу

пролази кроз Наисус 448. године и бележи: „Кажу да му је оснивач Константин који је и на месту Византиона саградио град, назвавши га својим именом.“ Улогу Константина у изградњи Наисуса Стефан Византинац пренаглашава и тврди да је Константин град створио и из основе изградио. (сл.2)

У градовима владају узвишени градски закони и племенити грађански манири, који су од старих Грка и Римљана преко Византинаца, и данас део нашег знања и понашања. У урбаној матрици провинцијских градова византијског комонвелта, увек се може препознати Константинопољ. То важи и за антички Наисус, рановизантијски Наисос, средњовизантијски Нисос и српски средњовековни Ниш. (сл.3)

Ово је право место да поново покренемо размишљање о ретко спомињаној недоумици Константина у тренутку када размишља где да пресели своју престоницу из морално затрованог Рима. Уз пуно уважавање хришћанства исказано прихватањем

Stephen the Byzantine who claimed that Constantine created the city and built it from the ground up. (fig.2)

In the cities, high city laws and noble civil manners ruled, which, from the ancient Greeks and Romans through the Byzantines, remained still part of our knowledge and behaviour today. In the urban matrix of the provincial cities of the Byzantine Commonwealth Constantinople can always be recognized. This also applies to ancient Naissus, early Byzantine Naissus, middle Byzantine Naissus and Serbian medieval Niš. (fig.3)

This is the right place to start thinking again about the rarely mentioned dilemma of Constantine as he pondered where to move his capital from morally poisoned Rome. With full respect for Christianity shown by the acceptance of the Edict of Milan on religious tolerance, he had to choose, for his capital, among the distinguished cities that were already known as centres of Christianity. In addition to Byzantium, Jerusalem, Nicomedia, Serdica, Thessaloniki and Troy, Constantine thought of moving

Fig. 4 Prof. Dr.
Zoran Rakić
(Belgrade), opening
of the scientific
meeting
Сл. 4 Проф. др
Зоран Ракић
(Београд),
отварање научног
скупа

Fig. 5 Prof. Dr. Irena Ljubomirović (Niš), promotion of Proceedings Niš and Byzantium
XXII

Сл. 5 проф. др Ирена Љубомировић (Ниш), промоција зборника радова бр. XXII

Миланског едикта о верској толеранцији, он за своју престоницу бира између угледних градова који су већ познати као центри хришћанства. Поред Византиона, Јерусалима, Никомедије, Сердике, Тесалонике и Троје, Константин помишља да престоницу пресели у свој родни град Наисус. Ипак одлучује се за Византион. Тако је настала престоница хришћанског Царства Римљана. Нови Рим постаје политички, просветни, духовни, војни и економски центар следећих хиљаду година. (сл.4)

Значај града Ниша за Византијско царство и српску средњовековну државу недовољно

the capital to his hometown Naissus. However, he decided on Byzantium. This is how the capital of the Christian Roman Empire was created. New Rome became political, educational, spiritual, military and economic center for the next thousand years. (fig.4)

The significance of Niš for Byzantine Empire and the Serbian medieval state is insufficiently understood. We know little about what Byzantine and Serbian medieval Niš looked like, while its Byzantine name Nisos is never mentioned. It has always been the crossroads, a military stronghold, and a meeting place for emperors, an episcopal seat and a cultural center. That is why, like

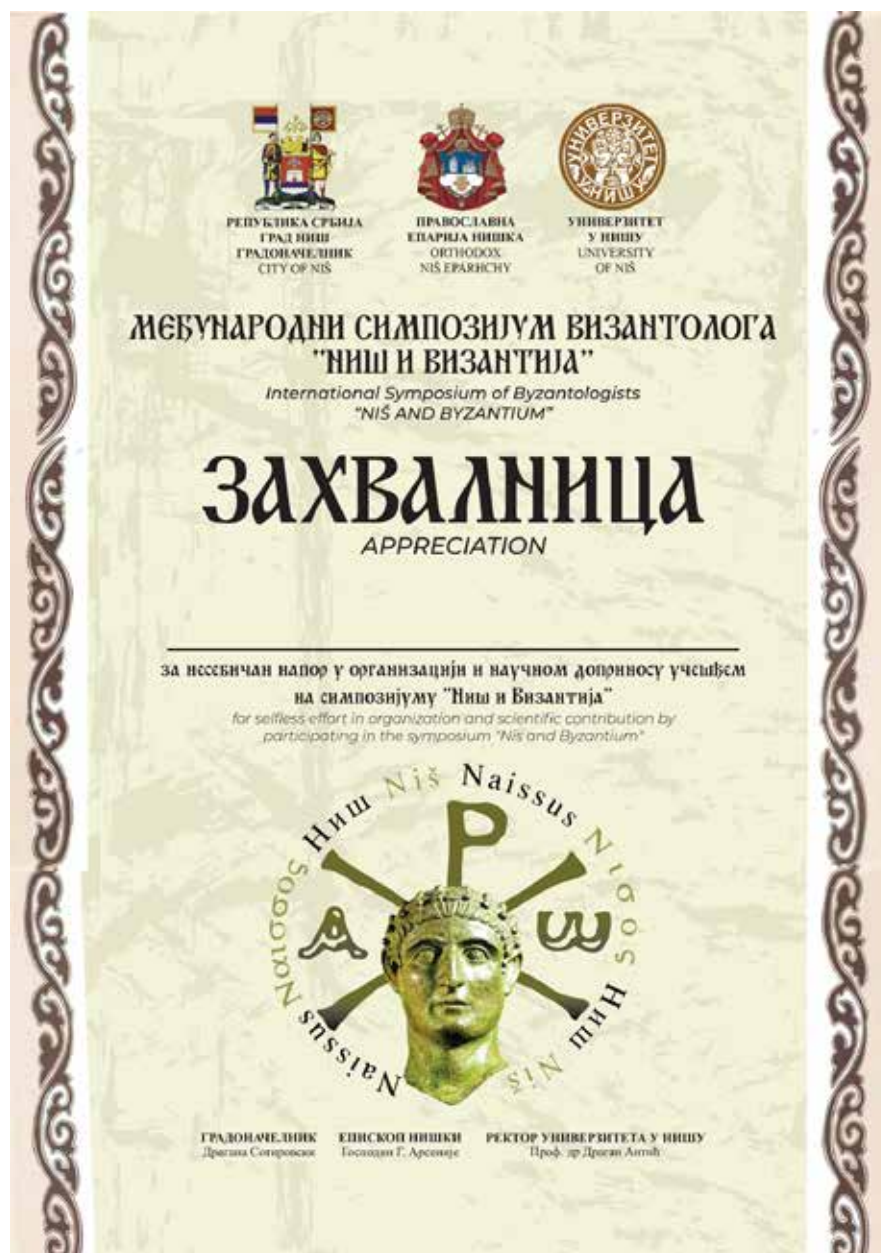

Fig. 6 Certificate of appreciation for selfless efforts in organization and for scientific contribution by participation in Niš and Byzantium Symposium

Сл. 6 Захвалница за несебичан напор у организацији и научном доприносу својим учешћем на симпозијуму "Ниш и Византија"

Fig. 7 Awarding a certificate of appreciation on behalf of the city to academician Miodrag Marković, vice president of Serbian Academy of Science and Art

Сл. 7 Додела захвалнице академику Миодрагу Марковићу, подпредседник САНУ

Fig. 8 Awarding a certificate of appreciation on behalf of the city to academician Dragan Vojvodić

Сл. 8 Додела захвалнице академику Драгану Војводићу

је сагледан. Мало знамо о изгледу византијског и српског средњовековног Ниша, док се његово византијско име Нисос, никад и не спомиње. Увек је био раскрсница путева, војно упориште, место сусрета царева, епископско седиште и културне средиште. Зато, као и Константин Велики, и

Constantine the Great, Stefan Nemanja thought of moving his capital to the „glorious Niš city“. (fig.5)

According to established custom, the ceremonial opening of the symposium in the large hall of the University of Niš began with the opening words of Dr. Miša Rakocija, who invited His Eminence the

Fig. 9 Awarding a certificate of appreciation on behalf of the city to Dr. Ioannis Sisiu (Kastoria, Greece)
Сл. 9 Додела захвалнице др Јанису Сисиу (Касторија, Грчка)

Fig. 10 Academician Miodrag Marković, vice-president of Serbian Academy of Science and Art, promotion of the monograph Kastoria Painting School of the XIV Century, Author Dr. Ioannis Sisiu
Сл. 10 академик Миодраг Марковић, подпредседник САНУ, промоција монографије „Касторијска сликарска школа XIV века“, аутор др Јаниса Сисиу

Стефан Немања размишља да своју престоницу пресели у „славни град Ниш“. (сл.5)

По устаљеном обичају, свечано отварање скупа у великој сали Универзитета у Нишу, отпочело је уводним речима др Мише Ракоција који је позвао Његово преосвештенство Митрополита нишког Господина Арсенија да благослови рад нишког научног скупа византолога. Испред

Archbishop of Niš Mr. Arsenije to bless the work of the Niš Scientific Conference of Byzantologists. The Deputy Mayor Ms. Dušica Davidović greeted the participants on the behalf of the City of Niš, while the vice-rector Prof. Dr. Jovan Stepanović welcomed the participants on the behalf of the University of Niš. The scientific meeting was opened by Prof. Dr. Zoran Rakić from the Faculty of Philosophy in Belgrade. The Proceedings Niš and

Fig. 11
Academician
Dragan Vojvodić,
promotion of
the monograph
Kastoria Painting
School of the XIV
Century, Author
Dr. Ioannis Sisiu
Сл. 11 академик
Драган Војводић,
промоција
монографије
„Касторијска
сликарска школа
XIV века“, аутор
др Јаниса Сисиу

града учеснике је поздравила заменица градоначелнице Душица Давидовић, док се испред Универзитета у Нишу присутнима обратио проректор проф. др Јован Степановић. Научни скуп отворио је проф. др Зоран Ракић са Филозофског факултета у Београду. Зборник радова „Ниш и Византија XXII“ представила је проф. др Ирена Љубомировић са Филозофског факултета у Нишу. (сл.6)

Следио је свечани чин доделе ЗАХВАЛНИЦА за несебичан напор у организацији и научном доприносу својим учешћем на симпозијуму „Ниш и Византија“, која се ове године први пут додељује. У име организатора (Град Ниш, Епархија нишка, Универзитет у Нишу), заменица градоначелнице Душица Давидовић захвалнице је поделила уваженим колегама: подпреседнику САНУ академику проф. др Миодрагу Марковићу, академику проф. др Драгану Војводићу - САНУ, ђакону др Ивици Чаировићу (Београд), др Ариадни

Byzantium XXII were presented by prof. Dr. Irena Ljubomirović from the Faculty of Philosophy in Niš. (fig.6)

This was followed by the ceremony of awarding the certificates of appreciation for selfless efforts in organization and scientific contribution by participating in Niš and Byzantium Symposium, which was being awarded for the first time this year. On behalf of the organizers (City of Niš, Eparchy of Niš, University of Niš) the Deputy Mayor Mrs. Dušica Davidović presented certificates of appreciation to respected colleagues: the vice-president of Serbian Academy of Science and Arts academician Prof. Dr. Miodrag Marković, academician Prof. Dr. Dragan Vojvodić, Dr. Ivica Čairović (Belgrade), Dr. Ariadna Voronova (Moscow), Dr. Ioannis Sisiu (Kastoria) and Dr. Svetla Petrova (Sofia). (fig.7,8,9)

A special pleasure and joy of discovering something new was the promotion of the representative monograph Kastoria Painting School of the XIV Century prepared by our colleague from Kastoria (Greece)

Fig. 12 Participants of the Symposium at the reception at Niš City Hall
Сл. 12 Учесници симпозијума на пријему у Председништву град

Вороновој (Москва), др Јанису Сисиу (Касторија) и др Светли Петровој (Софија). (сл. 7,8,9)

Посебно задовољство и радост откривања новог, представља је промоција репрезентативне монографије нашег колеге из Касторије (Грчка) др Јаниса Сисиу „Касторијска сликарска школа XIV века“. О књизи су говорили подпредседник САНУ академик проф. др Миодраг Марковић и академик проф. др Драган Војводић, откривши нам тајне узвишене лепоте византијских фресака, до којих је исцрпним истраживачким радом дошао колега др Јанис Сисиу. (сл. 10,11)

Велико је интересовање научне јавности за нишки симпозијум. Пријавило се 49 учесника из 10 земаља: Турске,

Dr. Ioannis Sisiu The vice president of Serbian Academy of Science and Arts academician Prof. Dr. Miodrag Marković and academician Prof. Dr. Dragan Vojvodić spoke about the book revealing to us the secrets of the sublime beauty of Byzantine frescoes, discovered by Dr. Ioannis Sisiu through exhaustive research. (fig.10,11)

The scientific public was very interested in Niš symposium. 49 participants from 10 countries registered: participants from Turkey, Spain, Greece, Slovenia, Russia, Italy, Bulgaria, USA, North Macedonia and Serbia. Due to the limited time 40 participants presented their papers while 9 participants were asked to apply next year. The usual joint dinner was a place of inspired professional

Fig. 13
Exploring Niš
Fortress and
Its Historical
Layers
Сл. 13 У
походе Нишкој
тврђави
и њеним
историјским
слојевима

Шпанија, Грчке, Словеније, Русије, Италије, Бугарске, САД, Северне Македоније и Србије. Због ограниченог времена реферате је излагало 40 учесника док је 9 учесника замољено да се пријаве следеће године. Уобичајена заједничка вечера била је место надахнуте стручне дискусије, размене мишљења, упознавања и зближавања. (12,13)

На крају, учеснике симпозијума уз пригодан програм примила је у Градској кући заменица градоначелнице госпођа Душица Давидовић. У име учесника своје утиске о симпозијуму изнели су проф. др Ирина Оретскаја (Москва) и проф. др Мигуел Галес (Барселона, Шпанија) указавши на изузетан значај и научну репрезентативност нишког симпозијума византолога. После свечаног пријема гости су кренули у походе нишкој Тврђави и њеним историјским слојевима а затим су обишли комплекс Саборне цркве.

др Миша Ракоција

discussion, exchange of opinions, socializing and rapprochement. (fig.12,13)

At the end, the participants of the symposium were welcomed by the Deputy Mayor Mrs. Dušica Davidović at Niš City Hall. Their impressions of the symposium were presented by Prof. Dr. Irina Oretskaya (Moscow) and Prof. Dr. Miguel Gales (Barcelona, Spain) pointing out the exceptional importance and scientific representativeness of the Niš Symposium of Byzantologists. After the ceremonial reception the guests went on a tour of the Niš Fortress and its historical layers, and then toured the Cathedral complex.

dr Miša Rakocija

